

Fem kuld æg af Mudderklire
(*Actitis hypoleucos* (L.)).

Af BERNT LØPPENTHIN.

For nogle år siden bemærkede HJ. ØSTERGÅRD CHRISTENSEN efter et gennemsyn af Zoologisk Museums ægsamling, at der fandtes 3 kuld mudderklireæg, som ifølge etiketten var taget samme sted og dag, nemlig ved Hald Sø 6. juni 1890. Ved en senere gennemgang fandt jeg kuld nr. 4 i Zoologisk Museums ægsamling, og efter endnu nogen tids forløb fik jeg oplysning om kuld nr. 5, der er i privat eje. Det var let nok at identificere samleren, kgl. skovfoged J. D. CHRISTIANSEN; denne har dog ikke kunnet omtale fundet eller fundene i sin monografi over Viborgegnens fugle, som er dateret januar 1890. COLLIN (1895, pp. 89–90) anfører imidlertid: »I Juni 1890 fandtes to Reder paa en Hedebacke ved Hald Sø pr. Viborg.« De indeholdt hver fire Æg. (I. C. E. CHRISTIANSEN).« Den nøjagtige dato angives ikke. I brev af 22. juni 1890 til KRISTEN BARFOD meddeler ANDR. HAGERUP: »Chr. har fundet og taget 2 Reder m. 4 og 3 Æg af Totanus hypoleucus . . .« Det er således en misforståelse, at begge kuld oprindeligt var på 4 æg. HANS PEDERSEN (1924, p. 111) citerer COLLINS meddelelse ordret. 3-kuldet er åbenbart overgået til WELLER (1900, p. 53). I kataloget over dennes ægsamling (l. c.) nævnes: »*Tringoides hypoleucus*. 3, Viborg, Denmark, June 6, 1890.« Efter J. D. CHRISTIANSENS død 11. februar 1913 overgik samlingen til en søn, nu afdøde læge J. CHR. E. CHRISTIANSEN, og fra ham til pastor KR. BARFOD. Sandsynligvis har den dengang indeholdt eet 4-kuld af Mudderklire fra Hald Sø 6. juni 1890. Imidlertid eksisterer dette kuld nu i tre »udgaver«; 3-kuldet kendes »kun« i to.

For at få nogen klarhed over tingene, lånte jeg alle 5 kuld mudderklireæg, som diskuteres her, og fik dem forelagt prof. MAGNUS CHRISTIANSEN, der er søn af J. D. CHRISTIANSEN, og som med stor beredvillighed påtog sig at undersøge, om fade-rens håndskrift kunne konstateres på noget af materialet. Jeg takker prof. CHRISTIANSEN for denne hjælp.

Interessen samledes straks om et af 4-kuldene. Det var mærket 217a med en hånd, som prof. CHRISTIANSEN med en til vished grænsende sandsynlighed anså for faderens, og at den vedlagte etikette var skrevet af J. D. CHRISTIANSEN, var fuldkommen sikkert. Et andet af kuldene var mærket 217b med samme hånd som 217a, altså næsten sikkert af J. D. CHRISTIANSEN. Dette var det WELLERSKE kuld, der er kommet til Zoologisk Museum via C. BANGERT.

J. D. CHRISTIANSEN førte en dagbog; men denne beror vist nok hos en sønnesøn, søn af læge J. CHR. E. CHRISTIANSEN. Den vil muligvis kunne fremskaffes senere; men foreløbig synes det ikke at kunne lade sig gøre.

Undersøgelse af de 5 kuld mudderklireæg gav følgende resultat:

1. 4 æg, mærket 217 a, utvivlsomt med J. D. CHRISTIANSENS hånd. Kuldet lå i apoteker AMOR HANSENS samling og overgik til Zoologisk Museum 1. november 1936. Etiketten, der er skrevet af J. D. CHRISTIANSEN, lyder: »*Totanus hypoleucus*, 4 i Kuld, d. 6-6-90, Hald Sø«. Efter præparationen at dømme har æggene været hårdt rugede.
2. 4 æg, alle mærket 4, et af æggene desuden 6/6 90, ikke af J. D. CHRISTIANSEN. Dette kuld lå for en del år siden hos pastor KR. BARFOD, som beholdt etiketten, da han bortgav kuldet.
3. 4 æg, uden noget mærke. Kuldet kom til Zoologisk Museum med KR. BARFODS samling 20. december 1941. Etiketten, som er skrevet af KR. BARFOD, lyder: »*Actitis hypoleucus*, 4 i K, Hald Sø 6/6 1890«. Disse æg har været præpareret som ganske friske.
4. 3 æg, alle mærket med 2 røde prikker; på det ene står tillige Tot. hypoleuc., 6/6 90, Hald Sø, Viborg. Skriften er ikke J. D. CHRISTIANSENS. Kuldet kom til Zoologisk Museum med portner N. CHRISTIANSENS samling. Etiketten, som er skrevet af N. CHRISTIANSEN, lyder: ». . . *Totanus hypoleucus*, 6/6 90, Hald, Viborg, 3. Kuld . . . fundne af Skovfoged Christiansen, Viborg. Æggene stærkt rugede«. Ifølge N. CHRISTIANSENS ægkatalog (manuskript på Zoologisk Museum) har kuldet både tilhørt WELLER og BANGERT. Det oplyses også, at det er fundet af CHRISTIANSEN, Krathuset.
5. 3 æg, mærket 217 b, utvivlsomt med J. D. CHRISTIANSENS hånd. Desuden har æggene påskrift med en anden hånd; på de to står: Tot. hypol., 6/6 90, 3, Viborg, på det tredje: T. hypol., 6/6 90, 3, Hald Sø, Viborg. Kuldet stammer fra C. BANGERTS samling, nu på Zoologisk Museum. Etiketten er formentlig skrevet af ELLINGSEN; den lyder: »*Totanus hypoleucus*, Kuld 3, Hald Sø pr. Viborg, 6/6 1890«.

Alt taler for, at kuldene nr. 1 og 5 er originale, samlet af

J. D. CHRISTIANSEN. Om denne virkelig har fundet 2 mudderklirerede samme dag kan dog ikke fastslås med fuld sikkerhed uden undersøgelse af den nævnte dagbog. I alle tilfælde anser jeg kuld nr. 1 for reelt nok. Kuldene nr. 2, 3 og 4 betragter jeg som oplagte falske; men hvem der bevidst eller ubevidst er optrådt som etiketteforfalsker(e), kan jeg ikke tage stilling til.

Litteratur.

- CHRISTIANSEN, J. D. 1890: Viborg Omegns Fugle. – Viborg.
COLLIN, JONAS 1895: Faunistiske og biologiske Meddelelser om danske Fugle, 3die Supplement til »Skandinaviske Fugle«. – København.
PEDERSEN, HANS 1924: Mudderklire, *Actitis hypoleuca*, som dansk Ynglefugl. – Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **18**, p. 107–12.
WELLER, 1900: Catalogue of a Collection of Birds' eggs, formed by the late Herr C. WELLER. [Udarbejdet af KNUD ANDERSEN]. – Copenhagen.